

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca velikega srpana 1905 K 122.698-71.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

O peticiji na državni zbor za izboljšanje gmotnega položaja ljudskega učiteljstva.

Poročal pri »Zavezinem« glavnom zborovanju v Pulju nadučitelj Pavel Plesničar.

(Konec.)

5. Službena doba.

Učiteljstvo je mučenik svojega poklica. Dan na dan mora prebiti 5, 6 do 7 ur v zaprtih, zadehlih šolskih prostorih. Svoje najboljše moči porabi pri pouku. Duševno in telesno izčrpan stopa učitelj iz nezdravih prostorov. Mari po končanem stanovskem delu počiva? Nasprotno! Zaradi neznoznega materialnega položaja se mora tudi zunaj šole vbijati, da preživi sebe in svojce. Kaj pa z vzgojo lastne družine, ki bi ji moral vsak učitelj posvečati kaj največ pozornosti? Skoro da je prisiljen na to popolnoma pozabiti. Nima časa, nima sredstev za to! Razume se, da je tako naporno delo zdravju kar najbolj škodljivo.

Visoki zbor! Štatistika nam jasno kaže, da je umrljivost med učiteljstvom izmed vseh stanov največja! Državna uprava je težavo učiteljskega poklica izpredvidela ter odločila c. kr. profesorjem le tridesetletno službeno dobo. Ako velja tridesetletna službena doba za srednješolsko, zasluži kaj takega še posebej ljudskošolsko učiteljstvo. Povsem logično bi bilo, da se slabše plačanemu delavcu stavijo manjše zahteve, oziroma da je delavec, ki opravlja težja dela, vreden tudi večjega, daljšega počitka. Štatistika nam tudi kaže, kako redki so v sedanjih razmerah oni izmed učiteljstva, ki so deležni počitka na večer svojega življenja po končanem 40letnem, pravzaprav 42letnem službenem delovanju. Lahko rečemo, da ni stanu, ki bi moral pri toliki odgovornosti toliko truda trpeti kakor je ravno učiteljski, zato bo pač vsakdo pritrdil, da je ljudskošolski učitelj vreden zgodnjega počitka. Vrh vsega tega se zgodi mnogim izmed učiteljstva velika krivica s tem, da se jim ne všttevajo v službeno dobo aktivna vojaška leta, kakor se to godi pri uradništvu in vseh državnih uslužbencih sploh. Takega učitelja je po sedanjih pravnih odnošajih prav malo osrečila vojaška suknja, zakaj služiti je takemu ne le 40, oziroma 42 let, temveč celih 45 let. To je pač doba, ki ji mora kloniti še tako čvrsto in zdravo telo.

Razumljivo je, da živi skoro vse ljudskošolsko učiteljstvo dandanes v zavesti, da tiste dobe, dobe miru in počitka svojega le malokdo dočaka. Ta zavest pa nikakor ne veča veselja do učiteljskega stanu.

Vsi ti odnošaji so napotili avstrijsko učiteljstvo, da kliče skupno: Službena doba ljudskošolskega učiteljstva naj se skrči na 30 let. V to dobo naj se všttevajo tudi aktivna vojaška leta.

6. Uvrstitev v osebni štatus.

Med učiteljstvom različnih kronovin je velika razlika, kar se tiče načina razdelitve učiteljstva v plačilne razrede. Najkrivičnejši način take razdelitve smemo imenovati krajevni sistem, kakršen ravno eksistira v Istri. Učiteljstvu te dežele se godi v tem oziru v resnici vnebovpijoča krivica. Za dokaz tega naj služi sledeči zgled: Na ljudski šoli v X, ki je tretjega plačilnega reda, služi že 15 let definitivno nameščen vesten in marljiv učitelj. Vse svoje moči je porabil za prospeh in napredek sebi izročene mladine. V istem kraju služi tudi učitelj, ki je pravkar položil izpit učiteljske usposobljenosti. V kratkem se razpiše na dvorazrednici v Y služba, ki je druge plačilne vrste. Oba učitelja sta prosilca. Po § 12. istrskega deželnega zakona z dne 3. novembra 1874. l. ima pravico izbirati terno prosilcev občinski zastop. In zgodi se nekaj čudnega, nepedagoškega! V ternu je na prvem mestu predlagan mlajši kolega, deželni odbor se s predlogom strinja in v kratkem izroči deželni šolski svet komaj dve leti službujočemu učitelju imenovalni dekret.

Mlajši učitelj je dosegel na ta način po dveh letih svojega službovanja drugo plačilno vrsto, starejši pa čakaj z mnogoštevilno družino ugodnejše prilike še nadalje v tretji plačilni vrsti.

Z vso opravičenostjo se sme torej zahtevati:

Proč s krivičnim krajevnim sistemom! Namesto tega naj se ursti vse učiteljstvo v osebni štatus po službenih letih od izpita učne usposobljenosti nadalje kakor je na pr. že tako uvrščeno vse učiteljstvo na Kranjskem, kar naj blagovoli visoki državni zbor posebno upoštevati.

7. Razdelitev učiteljstva po plačilnih vrstah.

Po zadnji regulaciji učiteljskih plač v Istri je razdelitev sledeča:

I. plačilna vrsta	1400 K z 10%
II. » »	1200 K s 40%
III. » »	1000 K s 50%

Ker je v Istri v veljavi ravnokar obsojeni krajevni sistem, je razumljivo, da učiteljstvo te kronovine nima pričakovati priboljška svojemu gmotnemu stanju, izjemoma, da je kaka učna oseba pomaknjena ad pesonam v višji plačilni razred.

Ti slučajji so pa redki. Nastane torej vprašanje: Je-li mogoče, da se pri takih razmerah more povzdigniti šolstvo do one višine, ki bi jo sicer doseglo, če bi se učiteljstvo vsestransko materialno dobro podprlo?

Ljudskošolsko učiteljstvo je torej primorano prositi, da obrača visoki državni zbor posebno pozornost na ravnokar omenjeni moment ter sklene zakonito določbo, po kateri imajo deželni zbori uvrstiti vse ljudskošolsko učiteljstvo v osebni štatus po naslednjih določilih:

I. plačilna vrsta	30%
II. » »	30%
III. » »	40%

8. Opravilne doklade.

Znano je, da imajo voditelji ljudskih šol poleg pouka v svojih razredih še mnogo postranskega opravila z uradnimi spisi itd., katerih delo časih ni prav majhno. Vsako delo zasluži plačila, zato naj se opravilne doklade sledeče razporedijo:

za enorazrednice	150 K,
» dvorazrednice	200 K,

Za trirazrednice	300 K,
» štirirazrednice	400 K,
» pet ali več razrednice	600 K.

9. Plače učiteljic.

Učiteljice imajo z učitelji enake študije in enake dolžnosti, zato naj bodo z učitelji v vsem enakopravne. Za ročna dela naj se jih posebej nagradi ali pa naj se za to postavijo učne osebe.

10. Stanarina.

Vsak učitelj, oziroma učiteljica, ki nima prostega in primerne stanovanja, naj dobiva stanarino, ki se določa po krajevnih, draginjskih in, če mogoče, družinskih razmerah. Splošno pravilo glede stanarine bodi: Stanarina naj bo toliko, da si more učiteljstvo najeti stanju primerno stanovanje. Suplentom, oziroma suplentinjam naj se nakaže stanarina v znesku po 200 K.

Vse učiteljstvo je prepričano, da posveti visoki državni zbor kar največ pozornosti na vse predstoječe želje. O tem nima dvoma; zakaj v interesu splošne prosvete, v interesu države same je, da učiteljstvu to, kar mu gre že po obstoječem zakonu. Visoki zbor! Učiteljstvo je oni važni faktor v državi, kateremu govori § 1. državnega ljudskošolskega zakona z dne 14. maja 1869. l., »da daje otrokom pravo podlago, da bodo kdaj vrli ljudje in državljani.« Ljudskošolsko učiteljstvo je tedaj steber, na katerem sloni in bo slonela država, saj je ravno ono poklicano, da vzgaja v mladini, v tem cvetu in upu vsake države, patrijotično - dinastična čuvstva.

Nepobitna resnica je, da bo le materijalno dobro podprto učiteljstvo moglo biti kos tej težki in odgovorni nalogi svoji.

§ 55. državnega ljudskošolskega zakona z dne 14. maja 1869. l. zagotavlja vsemu učiteljstvu primerno življensko eksistenco. Vkljub temu je moralo ljudskošolsko učiteljstvo prestaty bridkih in trpkih izkušenj ter z lastnimi očmi zreti, kako se mu odreka celo to, kar mu je v gori imenovanem paragrafu zajamčeno. Vse mnogoletne prošnje in želje so ostale brezuspešne.

Ljudskošolsko učiteljstvo je prepričano, da je napačna razlaga, oziroma nejasnost gori navedenega § 55. pred vsem eden glavnih vzrokov teh neuspehov, glavni vzrok njegovega sedanjega neznošnega gmotnega stanja.

Da bo tedaj moglo ljudskošolsko učiteljstvo delovati kar najbolj v izpolnjevanju svojih svetih dolžnosti, zato se isto obrača vnovič do visokega državnega zbora z vdano prošnjo:

Visoki državni zbor blagovoli upoštevati kar [najbolj vse gori navedene želje ter pred vsem popolniti, oziroma razjasniti § 55. državnega ljudskošolskega zakona z dne 14. maja l. 1869., državnega zakonika št. 62., da bodo v prihodnje vsi deželni zbori popolnoma na jasnem glede službenih prejemkov ljudskošolskega učiteljstva, da bodo ti prejemki v resnici odgovarjali duhu večkrat imenovanega § 55., oziroma XI., X., IX. plačilnemu razredu državnih uradnikov.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Iz „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Vse deputacije članov »Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev«, ki se dne 10. septembra t. l. udeležijo slavnosti odkritja Prešernovega spomenika, prosim, naj se zbero točno ob polu 10. uri dopoldne na vrtu hotela »Lloyd«, odkoder skupno odkorakamo pred »Narodni dom«. L. Jelenc, predsednik »Zaveze«.

„Jubilejska samopomoč“. Dne 24. avgusta t. l. je umrl v Spodnji Polskavi na Štajerskem društvenik g. nadučitelj Ernest Tribnik. Pokojnikovi gospe sem izplačal 394 K. Dne 31. avgusta sem razposlal položnice in prosim, da se zneski takoj vplačajo, ker imam z zamudnimi plačniki le jaz delo zaradi nadležnega tirjanja. Šestim društvenikom sem označil še ostali dolg na listku, da ga vedo poravnati, sicer bi jih moral črtati iz vrste društvenikov, zakaj le tistega smatram za društvenika, ki svoje dolžnosti tudi izpolnjuje. Prosim, da se ne pozabi tudi priložiti 10, oziroma 20 h, ker to so poštni stroški, ki jih društvo ne more samo trpeti. 8 društvenikov položnic ni dobilo, naj imajo to za znak, da imajo v knjigi preplačilo in imajo za smrtni slučaj vse poravnano. Fr. Ks. Trošt, t. č. predsednik.

Umrl je 2. septembra tovariš Maks Josin, učitelj v p. v Ljubljani. — Ker je bil član »Jubilejske samopomoči«, prosim člane, da prilože, ako še niso poslali zneska za slučaj smrti Ernesta Tribnika, še 2 K, oziroma 4 K, da mi ne bo treba zopet razpošiljati položnic.

Fr. Ks. Trošt, t. č. predsednik.

„Narodna šola“, društvo v podporo slov. ljudskemu šolstvu, ima v torek, dne 12. septembra 1905, ob 9. uri dopoldne v telovadnici II. mestne deške ljudske šole ob Cojzovi cesti svoj 33. občni zbor. — Vzpored: 1. Predsednikov nagovor. 2. Tajnikovo poročilo. 3. Blagajnikovo poročilo. 4. Poročilo računskih preglednikov. 5. Volitev 9 odbornikov. (Funkcijonarje voli odbor sam.) 6. Volitev 3 preglednikov računov. 7. Nasveti. Odbor.

Štajersko.

Vodstvo „Zveze slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic“ je v svoji seji dne 27. avgusta v Celju enoglasno sklenilo, da protestuje kar najodločneje proti 16. stavku osnutka pravil »Steir. Lehrerbunda« — glej str. 228. »Steirische Schul- und Lehrerzeitung« z dne 5. avgusta t. l. št. 15 — ter da zahteva v vodstvu bodočega »Bunda« 1 tretjino članov. Toliko v znanje p. n. delegatom za glavno zborovanje »Steir. Lehrerbunda« v Gradcu dne 15. septembra t. l.

Armin Gradišnik, t. č. predsednik.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo je zborovalo v nedeljo, dne 3. t. m., v Bočni pri Gornjem gradu. Navzočih je bilo od 23 članov 15 in dve nadučiteljski soprogi, gospa Kelčeva in gospa Kocbekova, ter g. Vilči Kelc, žel. uradnik iz Lesec, kot gostje.

Po običajnem pozdravu navzočnikov je omenjal predsednik smrt gosp. Ivana Časla, bivšega pomožnega učitelja, bivšega člana okr. šol. sveta in podpornega člana našega društva ter posestnika v Ksaveriju. Naše društvo je bilo pri pogrebu primerno zastopano.

Nadalje je omenjal, da g. K. še vedno ne da miru. Izreklo se je: »Mi ostanemo konsekventni pri sklepu zborovanja v Novi Štifti, da nočemo nobene polemike več z njim in da preziramo vse njegove napade itd. Sicer pa nima niti 3 K, da bi plačal še zaostalo letnino, ne da bi imel v insecratu razpisanih 450 K.«

Po prečitaniu in odobrenju zapisnika zadnjega zborovanja in ene odborove seje smo se pogovarjali o koncertu, ki ga je priredilo učiteljstvo gornjegrajskega in vranskega okraja v prid »Učit. konviktu« v Mozirju. Gmotni uspeh je bil dovoljen. Sprejme se predlog, da se izreče sodelujočim posebna zahvala.